

Opció A o opció B? La mutació dels museus ara més que mai

Publicat per [Interacció](#) [1] el 17/12/2020 - 08:10 | Última modificació: 18/04/2026 - 09:28

Opció A: Vitriues i més vitriues, una successió de peces idèntiques les unes amb les altres i meticulosament col·locades seguint al mil·límetre una transparent línia recta. Cartel·les amb lletra microscòpica, les mans a les butxaques i silenci, molt silenci. **Opció B:** Menys vitriues i més escenografies i audiovisuals, peces i objectes per tocar i experimentar amb els cinc sentits, textos que relaten històries, diàleg entre el museu i l'espectador, espais per seure i descansar i àrees infantils dins les exposicions.

Si haguéssim d'escollir quina de les dues descripcions fa referència a un museu de principis del segle XX i quina a un museu del segle XXI tothom encertaria la resposta sense dubtar, malgrat que a dia d'avui encara hi ha museus que ens fan pensar més aviat en la primera modalitat i sense oblidar que l'arribada de la covid-19 comporta buscar solucions alternatives i innovadores més enllà de les opcions A i B. Durant el procés d'elaboració del llibre que avui us presentem, però, encara ningú imaginava la possibilitat que una pandèmia mundial aconseguiria sacsejar de dalt a baix la nostra salut, la nostra economia, la nostra cultura, les nostres vides. O potser sí? Almenys el seu títol ens dóna una pista del camí que ara cal seguir: **mutar per sobreposar-se a la crisi**.

Oblidem per un moment [la pel·lícula de l'any](#) [2] i tornem al 2019. Aleshores, «Musées, Mutations...» es preguntava: **Què succeeix al llarg del segle XX per passar del model A al B? Segons els seus autors, un dels grans punts d'inflexió el marca el final de la Segona Guerra Mundial; i als anys 80 té lloc una segona onada de transformació dels museus**. El primer canvi coincideix amb la modificació dels modes de vida després de la guerra i condueix als equipaments museístics cap una democratització de l'accés de la cultura. El segon, arriba en un context de transformacions econòmiques i socials impulsades pel neoliberalisme.

Poc més d'un any després ja podem parlar d'un nou canvi de paradigma que aporta suficient contingut per treballar en una segona part d'aquesta publicació (nota als autors: us hi animeu?). No sabem fins quan de temps haurem de conviure amb el virus, però el que és clar és que tant els museus com la resta d'equipaments i expressions de la cultura n'eden a contracorrent, i malgrat els entrebancs del camí s'esforcen per trobar solucions innovadores i per adaptar-se a la nova situació d'incertesa i inestabilitat.

«**Musées, Mutations...**» **no ha passat a la història**. Enmig de la cursa d'obstacles que ha suposat l'arribada brusca i inesperada de la pandèmia mundial, cal fer pauses de tant en tant per agafar aire i mirar enrere. La clau del futur es troba al passat? Potser sí o potser no, però fins que no hi fem un cop d'ull no ho sabrem. El que és segur és que les reflexions del llibre que avui us presentem adquireixen ara un valor inevitablement lligat a la situació que ens ha tocat viure. El llibre va ser escrit l'any 2019 per professors, museòlegs i altres professionals de la cultura amb un enfocament multidisciplinari i té per objectiu **analitzar les transformacions succeïdes entre els segles XX i XXI en l'àmbit dels museus des de les perspectives institucionals, culturals, comunicacionals, històriques i patrimonials**. De retruc, també pretén descobrir i comprendre els moviments i tendències de les dues primeres dècades del segle XXI.

Així, Laurence Salvator examina les **formes de convivència entre els espais comercials i els culturals i museístics** mitjançant el cas Vill'Up a la Villette; Jonathan Paquette es serveix del Hong Kong Museum of History per abordar la **relació entre els museus i l'Estat i els museus i la identitat**; i Mariae-Charlotte Franco aprofundeix sobre el **moviment de la museologia inclusiva** posant com a exemple el Musée McCord, que vol ser un museu del "nosaltres" i no dels "altres". Insistent en la idea de museus inclusius, Cindy Lebat defensa la necessitat de desenvolupar-los jurídicament i política.

Al llarg dels diferents capítols del llibre s'aborden aquests i molts altres temes, com ara l'**anàlisi de l'aparició de les exposicions temporals** (que Bernard Schiele considera la solució a la necessitat d'haver-se d'adaptar a la lògica de mercat), i una **reflexió sobre la noció dels no públics i la funció educativa dels museus**, de la mà d'autors com Jason Luchkerhoff, Anik Meunier, Olivier Champagne-Priore i Daniel Jacobi entre d'altres.

Encara és possible parlar del museu del demà? Es planteja Serge Chaumier, enllaçant aquesta pregunta amb el que ell considera la urgència absoluta de repensar els museus des del punt de vista mediambiental. **A la urgència climàtica s'hi suma l'emergència sanitària.** Si els museus (i la cultura en el seu conjunt) ja tenien des de fa anys el repte de mutar cap a models més sostenibles, ara també han de lluitar per demostrar que són segurs i saludables.

Què es pot extreure de totes aquestes temàtiques després que en cosa d'uns mesos el món hagi quedat capgirat per un virus que no veiem però que és a tot arreu? És a les mans del lector descobrir-ho.

Capgirat i tot, el món no s'atura. Els museus catalans ja fa una colla d'anys que estan immersos en un procés de reformulació que aposta per la seva funció més social i comunitària, una mutació que ara és més necessària que mai. Amb virus o sense, és evident que **la diversitat d'aspectes abordats des dels punts de vista dels diferents experts contribueix a descobrir les tendències actuals i convida a reflexionar sobre la reformulació de les qüestions teòriques de la museologia.** Tal i com suggereix el [Pla de Museus de Catalunya](#) [3], s'ha d'ampliar la perspectiva coneixent la posició dels professionals i experts d'altres indrets. A això, hi afegim la idoneïtat de fer l'exercici de mirar enrere per comprendre els contextos i realitats que, amb el pas del temps, han motivat la transformació del concepte de museu per tornar al present i encarar els reptes de futur més ben preparats. En el context actual, ni opció A i ni opció B, si cal arribarem fins a la Z.

Referència

Le Marec, J., Luckerhoff, J., i Schiele, B. (Eds.). (2019). *Musées, Mutations...* Dijon : Ocim, Editions Universitaires de Dijon.

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: innovació cultural

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: públics de la cultura

- [4]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2020/mutacio-museus>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2020/pel-licula-de-lany>

[3] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/09/29/museus-2030-pla-de-museus-de-catalunya>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/8213>